

Současné tramské osady a campy

Markéta Jozová

Contemporary settlements and camps of Czech tramps

One of the most interesting issues of the phenomenon of tramping is its relationship to landscape, nature and their reconceptualization into his own image. The basic substance of this activity is primarily spending time in nature, in the woods, outside the city. This spending free time in nature currently takes place in tramping in two main discourses. The first discourse is the free camping, sometimes called tenting, the second discourse is settlements (being on the tramp settlement). These two discourses of tramping are still current and very popular between the tramps. Each of these imaginary ways has passed its cultural-historical development and in the current time has already own original style. As well as the tramps, who are inclined either to the discourse of wild camping, or are permanent residents of tramps settlements. Aim of this paper is to evaluate the situation in the current tramp camps and settlements.

Key words:

tramping subculture, camp, tramp settlement, wild camping, modern tramping

Tramping je velmi zajímavý a dnes již téměř tradiční fenomén typický pro české kulturní prostředí. Zvolit si tedy téma v oblasti trampingu nebylo ničím ojedinělým. V oblasti výzkumu tramské subkultury se můžeme setkat s pracemi popisující trampingu z pohledu historického vývoje, sportovní a hudební subkultury nebo také z pohledu kulturně-politické angažovanosti¹. Má práce se zabývá trochu jiným pohledem na tramskou společnost. Určujícím momentem tohoto pohledu je zkoumání života současných trampů, ať už jezdí do tramských osad nebo provozují tzv. táboření. Ačkoli se může zdát, že život v osadách a tramských campech je jasně čitelný a zřejmý, tak jednoznačné toto tvrzení není. Tramské campy a osady prošly svým kulturně-historickým vývojem. Od 20. let 20 století zaznamenal trampingu velký progres, zejména v oblasti těchto dvou hlavních tramských linií.² Hlavním motivem pro vzájemnou komparaci těchto dvou tramských linií je proměna těchto dvou aspektů, zejména pak v posledních desetiletích. Dnešní osady již nejsou osadami 30. let minulého století. Ačkoli některé prvky jsou zachovány a chráněny, jejich podoba je v jednotlivých osadách rozdílná. Podobné je to i u tábořících trampů, které dnes již nikdo nenazývá „divokými skauty“. Není to však tak, že by trampingu v českém prostředí uvadal. Tramping je stále tady!

Pro tento článek jsem jako ukazatele srovnání života v tramských campech a tramských osadách použila data z terénního výzkumu, prováděného ve vybraných současných tramských lokalitách. Tento výzkum se zaměřil právě na lokality, kde má trampingu i dnes svou udržovanou tradici, ačkoli samotná podoba trampování se

1 Například práce M. Maršálka, J. Krška, J. Pohunka, P. Vinkláta atd.

2 Více také J. Pohunek 2011. „Konflikty českého trampingu.“ *Historická sociologie* 2: 95–106.

pochopitelně proměňuje. Záměrem komparace pak v zásadě byla badatelská otázka směřovaná na samotné osadnění a volné táboření. Oba tyto trendy nesou jméno trampingu, oba tyto fenomény jsou součástí tramské subkultury a podílí se na rozmanitosti tohoto fenoménu. A právě shodnost a rozdílnost těchto dvou tramských cest je podstatou, na kterou bych se v tomto článku zaměřila.

TÁBORNÍCI, STANAŘI A OHNÍČKÁŘI

Stanaření, také někdy nazývané „volné táboření“, též „divoké táboření“ nebo „trampování“ je způsob trampingu, který není vázán na tramskou osadu ve smyslu místa, chatové nebo srubové základny a osadních zvyklostí. Jeho příznivci jsou trampové, kteří jsou pokračovatelé prvotní tramské myšlenky společného sdílení prostoru krajiny a vztahu k přírodě. Jsou samostatnou skupinou v rámci trampingu a jeho vývoje. S trochou nadsázky můžeme hovořit o potomcích prvních průkopníků a zálesáků, kteří vytvořili základy pozdějšího tramského hnutí (Hurikán 1940: 215). Trampové stanaři (táborníci) jsou známí především svým tramskými dovednostmi, zejména pak praktičností v podobě balení věcí na cestu. Především se to týká sbalení „usárny“.³ Někteří z těchto trampů jsou v tomto opravdoví mistři a dokáží do tohoto úzkého dlouhého „vaku“ sbalit opravdu velké množství věcí. Samozřejmě se to vztahuje pouze na věci nejnужnější potřeby s sebou na vandrování. Původním trampům, zejména ve 20. letech, často musel stačit jako příkrývka dlouhý kabát, postupem času s rozvojem armádních výprodejů a obchodů typu army shop v dnešní době, je výbava těchto trampů daleko rozmanitější. Hlavní součástí „usáren“ nebo batohů pak jsou věci pro táboření nezbytné. Základní výbava spočívá zejména ve spacím pytli, do něhož se dá zabalit množství dalších věcí, speciálně pak oblečení, dále se nesmí opomenout sirky nebo zapalovač, voda, nějaké jídlo, souprava na vaření (ešus, miska, lžice, hrnek). V neposlední řadě pak výbavu tvoří věci pro pobyt v přírodě nezbytné — nůž, provaz, kus suchého troudu nebo smolky,⁴ kousek svíčky, někdy i sekera (Hurikán 1940: 217). Avšak ani ten nejlepší stan nebo výbava nedělá ze svého majitele opravdového táborníka. Bývá obecným míněním, že správný tramp — táborník se pozná až podle toho, jakým způsobem se chová v lese a na místě, kde kempuje (Hurikán 1940: 216). Tramping v podobě tábořících tzv. „stanařů“ většinou spočívá ve víkendovém výjezdu do přírody. Po určení lokality a dojezdu na vybrané místo následuje utáboření se (většinou přímo v lese). Táboří se buď v místě tzv. „campu“, nebo se jednoduše vytvoří provizorní tábořiště. Trampové stanaři většinou mají svá oblíbená teritoria, mezi nejoblíbenější patří například Brdy, Kokořínsko, Český kras apod. Stanaři mohou mít i svou „osadu“ a založit si v lese „camp“, na který pak jezdí tábořit pravidelně. Víkend se pak tráví většinou na campu, nebo procházením se po lese, návštěvou místní krčmy nebo hostince a večerní „slezinou“⁵ a hraním u ohně.⁶ V rámci stana-

3 Usárna = typ vojenského batohu.

4 Dnes je možné také doplnit o suchý podpalovač.

5 Slezina = setkání.

6 Myšleno hraním na kytary apod.

ření je také možné podniknout „vandr,“⁷ který znamená putování z jednoho místa na jiné. V rámci několika dní tak může tramp obejít i několik různých campů nebo tábořit na několika různých místech. Stanaři mají také své vlastní pojmenování míst, na která dojíždí. V trampsém žargonu se pak jezdí ne na Kokořínsko, ale rovnou na Bílé Skály, nebo místo označení lokality Brdy se použije název „jedeme ke 40 vším, na Černou skálu, k Sežranému psu“ apod. (Hurikán 1940: 216).

Specifickou skupinou mezi trampy jsou pak tzv. „ohníčkáři“. Mezi „stanaři“ a „ohníčkáři“ není jasně vymezená hranice, jedná se spíše o starý trampský výraz pro trampy-táborníky, kteří tradičně zažehávali své ohně sobotu co sobotu, aniž by jednu vynechali. Bob Hurikán také „ohníčkáře“ popisuje jako trampy, kteří na rozdíl od stanařů jezdí tábořit pokaždé na jiné místo a pouze pod širák, tzn. bez jakéhokoli stanu nebo přístřešku (Hurikán 1940: 60, 195). Mezi „stanaře“ a „ohníčkáře“ se také řadí trampové nazývaní jako trampové samotáři. Toto označení vychází především ze skutečnosti, že jedinec není členem žádné osady nebo party kamarádů.⁸ Trampuje většinou sám, táboří osamoceně, může se také stát součástí většího vandru se skupinou kamarádů, ale není nikde „oficiálním“ členem. Trampové samotáři většinou nepoužívají „domovenky“⁹, případně mají vyšitý symbol „woodcraftu“¹⁰ s vnitřními iniciály TS.¹¹

OSADNÍCI

Trampové „osadníci“ tvoří velkou a mezi populací známou část trampů. Trampské osady začaly vznikat již ve 20. letech z původních „stanařských“ táborů, které se přeměnily ve stálá obyvatelná místa s chatou nebo srubem na pevných základech. Osady jsou také místem nejčastějšího sdružování trampů, zejména pak během víkendů (trampsky „weekendů“). Osadníci mají svého šerifa, zástupce šerifa a další určené funkce v rámci celé skupiny, která do osady patří (Pohunek 2011: 70). Bob Hurikán dokonce ve své knize s nadsázkou poznamenává, že nikde na světě nebylo tolik šerifů jako u nás v letech 1919–1920 (Hurikán 1940: 25). Některé názory považují osadníky — chataře za odnož trampingu, která se odklonila od původních trampských ideálů. Chataři jsou pak nazýváni „salonní trampové s parketama“ (Hurikán 1940: 218). Tento názor je většinou daný okolnostmi rozšíření trampských osad o nové chaty, zejména pak v období růstu fenoménu trampingu ve 30. letech a následně v době po 2. světové válce, kdy začalo být v oblíbené rekreační chataření a došlo tak k promísení původních trampských osad s chatami rekreantů (Pohunek 2011: 66, též Kašák 2009: 11; Wágner 2012: 24). Trampové chataři tráví své trampské víkendy na osadách, na chatách. Větši-

7 Vandr, čundr, tramp, toulka; všechny termíny označují výjezd do přírody.

8 Trampové samotáři mohou pobývat na osadách v rámci potlachů, návštěv apod., ale nemají svou jednu stálou osadu nebo partu.

9 Označení příslušné osady, většinou formou nášivky umístěné na rukávu bundy.

10 Symbolem woodcraftu (zálesácké dovednosti a moudrosti) je bílý kruhový štít s rohy, viz. <http://www.woodcraft.cz/>

11 TS = tramp samotář.

nou přijedou na osadu již v pátek a do neděle se pohybují v teritoriu osady. Pracují na terénních úpravách v okolí chaty, nebo na samotné chatě, případně se jde na návštěvu ke kamarádům. Večer bývá tradiční „slezina“ v osadním baru, u ohně nebo v hospodě u osady. Chataři se také v rámci osad účastní různých společných akcí (sportovních, kulturních, výletních apod.)

Unikátností trampingu je pochopitelně i jeho tajuplnost a uzavřenost. Po celé republice existují osady a campy (campy speciálně), které ani dnes nejsou v povědomí širší trampské populace, natož pak veřejnosti. Vždy záleží na každém jedinci trampovi (nebo osadě), zda budou chtít svá místa zveřejnit a podělit se o ně s ostatními trampy a společností.¹² Tato skrytá a uzavřená tvář trampingu příkládá samotnému pohledu na trampskou subkulturu také svůj význam. Takže touha zmapovat trampské hnutí a všechny campy a osady se tak stává problematickým badatelským úkolem.

OSADY

Prvotní myšlenkou bylo vytvořit stabilní zázemí navštěvovaného tábořiště, proto mnohdy první pokusy o stavbu chaty nebo přístřešku měly krátkodobé trvání, neboť materiály použité na stavbu byly většinou z větví a přírodních materiálů dostupných v okolí. Až následkem usedlejšího způsobu trampování v jedné oblasti mohli postupně trampové věnovat svou pozornost chatám a srubům a postupně tak svá tábořiště vylepšovat. Tím docházelo ke změně nejen v technikách táboření a trávení pobytu v daném místě, ale také k přetváření samotného přírodního prostředí na prostředí kulturní krajiny.

Nejprve se osadou nazývalo jedno obydlí nebo chata, většinou postavená ze společných finančních prostředků a také společnými silami (Vágner 2012: 24). Později se v okolí této chatky či srubu zakládaly další sruby a obytné stavby a osada jako taková pak znamenala okruh těchto spřátelených obydlí. Považuji za nutné zde také zmínit skutečnost, že převážná většina trampských osad vznikla z campů a tábořišť. Dá se tedy hovořit o určité *plynulé kontinuitě* mezi těmito dvěma prvky. Centrální oblasti osad vznikaly především v oblastech s dobrou dopravní dostupností, v oblastech velkých řek nebo potoků a také v zázemí blízkosti velkých měst. Mnohé z dnešních trampských osad volně navazují na původní osady z doby po první světové válce. Jako první trampská osada se v pramenech uvádí osada Ztracená Naděje (1918) na břehu řeky Vltavy v oblasti bývalých „Svatojánských proudů“ mezi Třebenicemi a Štěchovicemi. Jejímú vzniku předcházelo založení Tábora Řvavých (Roaring camp) v roce 1918 (Hurikán 1940: 20, 21)¹³.

Trampské osady mají svůj název, vlajku a osadní řád. V čele osady pak stojí šerif, který má určitá rozhodovací práva, ale také povinnosti. Názvy osad se ve většině

12 Dnes je možné získat velké množství informací o campech a osadách prostřednictvím internetu, viz např. <http://stopar.cs-info.cz/index.php/tramping/17-archiv-trampskych-osad>, nebo také zde <https://sites.google.com/site/nastramp/archiv-zprav/zpravy-2012-2013/12seznamtrampskychosad-kftp>

13 Hurikán dokonce uvádí první zmínku o Roaring Campu již v roce 1914, viz Hurikán 1940: 20.

případů odkazují na tramskou symboliku převzatou z westernů a Divokého západu — např. osada Býčí Oko, případně se názvy osad odkazují na geografickou polohu místa — např. osada Černá Skála, nebo S.O.H.S. (Spojené Osady Horní Sázavy). Název osady je pak věcně znázorněn na domovence a případně osadní vlajce. Zvláštní pozornost se věnuje táborovému ohništi. Oheň je pro trampy silným symbolem vyjadřujícím sounáležitost, kamarádství a upřímnost. Samotné ohniště je postavené na speciálním místě, má většinou kruhový tvar, bývá obložené kameny a kolem je zhotovené jednoduché posezení. Většina osad také má své „smuténkové“ místo. Jedná se o speciální prostor většinou v okolí malé skalky nebo kamenné mohyly, které slouží jako vzpomínkové místo zemřelých kamarádů a kamarádek. Někdy je v tomto prostoru zhotoven pomníček. Tato místa mají pietní charakter.¹⁴

CAMPY

Pro výraz „camp“ bychom v tramském pojetí použít definici, jako místo/tábořiště, které nedisponuje uzamykatelnou chatou nebo podobnou stavbou. Jedná se o tábořiště, kde je možné vařit, spát a jinak trávit čas (Pohunek 2011: 84). Není nikde stanovené, jak by měl typický tramský camp vypadat. V tramské subkultuře panuje v tomto ohledu velká různorodost. Velmi lehce se tak může stát, že každý z campů a tábořišť nese rukopis svého stavitele. Ačkoli mohou být tramské campy velice rozdílné z hlediska výstavby, polohy, nebo pojmenování, vyskytují se prvky, které bývají pro všechny campy a tábořiště stejné. Tyto univerzální prvky se dají shrnout do několika jednoduchých položek.

Klasický tramský camp se většinou vyskytuje v lese, skrytý před zraky kolemjdoucích, poblíž potoka nebo jiného zdroje vody. Na místo campu se ve většině případů nedostanete po značené cestě, nebo vůbec po nějaké oficiální cestě. Cesty vedou přímo lesem, nebo vyšlapanou pěšinkou, která se často podobá zvířecí stezce a po chvíli prodírání se lesem, s trochou štěstí, naleznete camp. V typickém tramském campu je stabilní ohniště, základní zázemí tvořené jednoduchými lavičkami, dřevěnými sedátky, upraveného rovného místa sloužícího ke spaní a konstrukcí vhodnou ke stavbě základního přístřešku v případě deště (Pohunek 2011: 86, též Hurikán 1940: 217). Ohniště je pak situováno do pomyslného středu — centra campu, jako symbol sdružování a kamarádství. K ohništi se také přistupuje rozdílně podle činnosti, která je na něm momentálně vykonávána. Pokud se vaří jídlo, má ohniště čistě profánní charakter, pokud se jedná o večerní slavnostní oheň, tvoří ohniště symbolický prvek (Pohunek 2011: 85). Po každé návštěvě se ohniště ve většině případů uklidí, udělá se zásoba dřeva pro další návštěvu, nebo i pro trampy, kteří sem mohou zavítat. Některá ohniště, typicky v Brdech, se nevymetají, ale tradičně se navrší další kruh z kamení, což dává ohništím v tomto regionu mohylový tvar (Pohunek 2011: 85). Do středu ohniště se pak vkládá smrková větvička jako pozdrav trampům, kteří camp navštíví následně. V brdských campech se můžeme setkat i se symbolem tzv. „brdské vločky“, která bývá značkou brdských trampů.¹⁵

14 Známým místem je např. Mravenčí skála na Ztracence.

15 Poskládané smrkové větvičky do speciálního obrazce, který je znakem brdských trampů.

OBR. 1. Brdské ohniště (foto M. Jozová).

Pokud bychom se zaměřili na rozdílnost jednotlivých campů a tábořišť, mohli bychom tato místa rozdělit do několika pomyslných kategorií.

První skupinou tvoří prostá tábořiště, která nemají žádnou dřevěnou pevnou stavbu a zázemí. Tyto campy jsou tvořeny většinou pouze ohništěm, lavičkami a sedátky v podobě jednoduše položených klád a špalků kolem ohniště. Zázemí pro táboření pak tvoří relativně ploché, někdy upravené místo pro spaní, vytvoření plachtového přístřešku, případně např. zavěšení hamaky. V tomto typu tábořiště je absence jakéhokoli stabilního prvku v podobě náčiní, náradí nebo nádobí na vaření. Mnohdy zde není ani vytvořený přístřešek pro zásobu dřeva. Tento typ tábořiště se většinou využívá pro jednorázové táboření, případně pro opakované táboření v různých časových periodách. Tento typ tábořiště je také možné definovat pod různými názvy, a dokonce se můžeme setkat i s opakovaným životním cyklem tábořiště.

Druhým typem campu jsou místa, která jsou charakteristická jednoduchou stavbou v podobě stabilního přístřešku.

Někdy bývají campy doplněné o malé dřevěné jednoduché boudy vhodné k přenocování v suchu. Na rozdíl od trampských osad jsou campy veřejně přístupné, nemají pouze jednoho majitele, ačkoli jsou campy, na které jezdí pravidelně ti sami trampové, kteří si camp vybudovali. I tak je možné v campu přenocovat. Tyto typy trampských tábořišť jsou vhodné ke klasickému typu volného trampování,¹⁶ zejména pak k několikadenním vandrům. Vandry se většinou neváží k jednomu místu, ale po dobu několika dnů se projde vybrané území a přespává se každou noc jinde. Tento

16 Někdy tento typ bývá označován jako divoké táboření.

OBR. 2. Brdský camp (foto M. Jozová).

typ trampování je typický zejména právě pro tzv. ohníčkáře, kteří se rádi přesouvají z místa na místo. Například se takto volí přechod přes Brdské Hřebený, nebo vandr napříč Kokořínkem, případně vandr Českým rájem. Pro tento případ trampování je znalost pomístních campů¹⁷ v dané lokalitě pro trampa velkou výhodou.

Campy však mohou být i součástí přírodních útvarů. Velmi oblíbené jsou např. campy pod skalními převisy, opuštěné lomy, staré vojenské pevnosti apod. (Pohunek 2016: 173). V těchto campech se významným způsobem využívá terénních prvků a přírodního prostředí. Samotné tábořiště je situováno pod daným přírodním prvkem, např. skalním převisem, kde bývá vytvořený prostor pro spaní, někdy zde jsou umístěné drobné pomůcky (svíčky, sirky, věci pro zapálení ohně) a také prostor pro uskladnění suchého dřeva. Ohniště bývá umístěno mimo tuto spací oblast, těsně pod skalním štítem, případně u vchodu do campu, např. v případě jeskyní.

Řada campů má také svůj cyklický životní charakter. Mohou být postaveny, využívány, zaniknout a také mohou být znovuobjeveny nebo postaveny. Naopak některé staré campy mají svou historii a dodnes jsou metaforicky „mekkou“ trampingu. Tyto campy jsou pak dobrodružně vyhledávány a vypátrávány v lesích podle starých „cancáků“ nebo map, případně podle informací starších trampů. Takovým příkladem může být hledání campu Unestwur, známého brdského campu Zlaté dno, neboli Dice Camp spojený s tradicí Brdské zimní brigády (Pohunek 2016: 174).

17 Tzv. mentální mapa.

OBR. 3. Camp pod převisem (Foto M. Jozová).

KOMPARACE VYBRANÝCH LOKALIT

Oblasti pro srovnání současné podoby trampingu v osadách a campech byly vybrány záměrně, jako lokality s tradiční trampskou historií. Konkrétní srovnání se týkalo dvou vybraných lokací, osady SKOT a brdských campů v oblasti Hřebenů. Osada SKOT patří dnes mezi typické osady vzniklé ve 30. letech a dodnes se snaží uchovat prvky klasického trampského života a každodennosti. Oblast brdských Hřebenů proslula také ve 30. letech, zejména díky působení Packardovy brdské brigády, která zajišťovala tomuto teritoriu jeho nehasnoucí slávu v trampské historii.¹⁸

Základem byla opora v dostupné literatuře a seznámení se s dostupnými texty z trampské historie a počátků trampingu ve sledovaných oblastech. Velkým přínosem byla možnost pracovat s archivními prameny, zejména s kronikou osady SKOT. Z dané literatury byl pak získán elementární soubor informací o daném území, jeho historii a vývoji, transformaci a také důležité milníky obou sledovaných lokalit. Tyto informace byly následně porovnávány s tvrzením pamětníků, převážně v osadě SKOT.¹⁹

¹⁸ Brdy jsou známé také např. díky Marko Čermákovi, který má chatu El Torro v údolí Hadrů.

¹⁹ V oblasti brdských campů jsem byla odkázána v převážné většině na historické události popsané literaturou nebo vzpomínkové texty trampů dostupné v časopise *Puchejř*, případně na internetové stránky s trampskou tematikou. Tyto informace byly konfrontovány v rozhovorech s trampy jezdící na Brdy.

Získaná data sloužila jako základ pro vybrané okruhy a jednotlivé prvky pro analytickou komparaci. Výběr a stanovení okruhů spočíval v roztrídění daných dat a stanovení četnosti výskytu prvků v dané lokalitě. Například množství trampských ozdobných předmětů, nebo ohniště, vlnka se vyskytují s velkou četností v obou sledovaných lokalitách. Podobným způsobem byla roztríděna a porovnána i ostatní se-sbíraná data. Z těchto informací byly následně vytvořeny 3 základní kategorie. Jedná se o oblasti obecných atributů, speciálních atributů a kategorií, identifikovanou jako atributy „ostatní“.

OBECNÉ ATRIBUTY

První skupina dat obsahuje prvky obecné povahy. Patří sem zejména oblast geografické polohy, přírodních zdrojů, infrastruktury apod. Osada SKOT je situována do prostředí, které má velmi dobře rozvinutou infrastrukturu. Poloha osady je na okraji Třebenic a katastrálně je součástí Štěchovic. Přístupové cesty jsou zpevněné, asfaltové s poměrně dobrou dostupností. Doprava do osady je proto realizována většinou automobilovou dopravou nebo autobusem do Třebenic. V blízkosti osady je hospoda, obchod s potravinami a autobusová zastávka. Přírodní reliéf osady SKOT tvoří vltavské údolí (Štěchovická přehrada) a příkrá stráž, do které je osada umístěna. Osadou SKOT neprotéká žádný potok. Voda a elektřina je zavedena do většiny chat. Chaty v osadě SKOT jsou rozmístěny v dohledové vzdálenosti od sebe. Jedná se o stabilní stavbu se zázemím, verandou, obytným prostorem, prostorem na spaní, kuchyňkou a někdy i toaletou.

Lokalizace sledovaných brdských campů se váže do oblasti brdských Hřebenů, katastrálně v okrese Příbram.²⁰ Celé území Hřebenů má rozlohu cca 40 kilometrů a je tvořeno hustým lesním porostem. Infrastruktura je v této oblasti zaměřena převážně na turistiku, jsou zde zpevněné cesty (asfaltové, šterkové), lesní cesty a pěšiny. Přístup je možný pouze pro cyklisty nebo pěší turistiku. Je zde poměrně hustě značená síť turistických cest, ale také množství cest neznačených. Ve sledované oblasti je nejbližším sídlem pravděpodobně hájovna Kytín, dále pak obce Voznice, Kytín, Drahlovice, případně Dobříš. Z hlediska dopravní dostupnosti je možné se do dané oblasti dopravit autem, případně vlakem nebo autobusem, což je pro trampskou dopravu v této oblasti charakteristické.²¹ Speciální status má cestování vlakem do této oblasti a patří mezi klasickou „trampskou trasu“.²² Oblastí brdských campů protéká několik potoků, ale je zde absence většího vodního toku. Celá oblast Hřebenů má od roku 2009 status oblasti chráněného území.²³ Prostor je na rozdíl od strmých stráží SKOTU

20 Sledované lokality se nachází ve vzdálenosti cca 25 km od sebe.

21 V dnešní době někteří trampové volí jednodušší cestu do dané oblasti autem, ale většinou to nechtějí přiznat.

22 Samotná cesta vlakem „na tramp“ nebo „na čundr“ je velmi typickým prvkem trampské subkultury. Nejedná se pouze o dopravu z jednoho místa do druhého, ale o komplexní společenskou záležitost.

23 Více viz informace MŽP ČR, dostupné online na http://www.mzp.cz/cz/articles_brnensky_denik090916brdy_jeseniky.

poměrně rovinnatý, bez většího hornatého prvku. Trampské campy a tábořiště mají strategickou polohu a nachází se většinou v blízké vzdálenosti od potoků. V letních měsících (zejména v posledních letech) v důsledku vysychání některých pramenů je voda poměrně důležitou komoditou. Camp tvoří jednoduché místo, které je tvořeno ohništěm, místem pro spaní v podobě rovné plochy na zemi, nebo provizorního přístřešku. V některých campech je možné nalézt i jednoduché dřevěné stavby — boudy, které jsou využívány převážně v zimním nebo deštivém období.

Obě sledovaná místa se řadí z historické perspektivy ke starším trampsky navštěvovaným lokalitám z období 30. let minulého století. Z hlediska vytíženosti (fluktuality) jsou obě sledovaná území nejvíce navštěvovaná o víkendech a dnech volna, případně v letních měsících. Velmi rozdílnou složkou je na první pohled „ubytovací“ komfort obou lokalit. Zatímco trampové na osadě tráví svůj čas a zejména pak noci v chatách, trampové „stanaři“, „ohníčkáři“ jsou celý den i noc venku v lese. Z tohoto pohledu se jeví osadní život jako snazší záležitost s dostupností všech potřebných základních zdrojů. Pobyt trampů na osadě je v malé míře ovlivněn počasím, povětrnostními a klimatickými podmínkami, zatímco počet trampů v lesích na zimu nebo za deštivých podmínek ubývá. Trampové osadníci také nemají každodenní starost s rozděláváním ohně na vaření, výběrem noclehu nebo upevněním plachty proti větru. Ovšem trampové v chatách málokdy usínají pod noční oblohou.

SPECIÁLNÍ ATRIBUTY

Druhou srovnávanou skupinou jsou atributy speciální, spojené s trampskou kulturou a jejími většinou vnějšími znaky a projevy. V této kategorii jsem lokalizovala jeden velice zřejmý prvek pro obě sledované oblasti. Tím prvkem je proces „zalomení palce“ a pozdrav „Ahoj“.²⁴ Pozdravení a „zalomení palce“ — podání ruky patří neodmyslitelně ke znakům, které trampskou kulturu provází. Stejně je to i s pozdravem „Ahoj“ a automatickým tykáním. Dalším společným prvkem campů a osad je slavnostní potlach. V podání trampů se jedná o slavnostní shromáždění, které je ukázkou fenoménu trampingu v současné české společnosti. Všichni jsou slavnostně nastrojeni, celý den probíhají zábavné soutěže a ukázky různých dovedností a večer se hraje a zpívá u slavnostního ohně. Samotné zapálení slavnostního ohně má také svá jasná pravidla. Oheň samotný je pro trampy v obou sledovaných lokalitách důležitým prvkem s praktickou i symbolickou hodnotou. V souvislosti s potlachem má u obou sledovaných skupin jasně symbolickou funkci. Stanaři však oheň využívají i jako součást běžných činností. Pro ně je oheň otázkou každodenní existence — vaří se na něm, hřeje, suší se u něj boty a věci, vytváří teplo, světlo, specifickou vůni a komunikaci, ale také poskytuje ochranu a případně slouží také jako záchranný nebo navigační maják pro příchozí. Pro osadníky je také oheň důležitý, ve většině chat se topí dřevem, ale již zde není zastoupena funkce společníka a přítele, jako je tomu u stanařů. Dalším společným činitelem pro obě sledované skupiny jsou tzv. sleziny, nebo různé formy setkávání se. Trampové ze SKOTU se někdy vídají i přes týden v Praze. Nejedná se o pravidelné akce, ale spíš o náhodná setkání v hospodě, kde je toto se-

24 Dříve se ještě dodávalo „Ahoj kamaráde“ což už je v dnešní době spíš archaismus.

OBR. 4. Pietní místo Camp Zlaté Dno (foto M. Jozová).

tkání spojené většinou s hraním,²⁵ nebo například oslavou konkrétní události, například narozenin. Trampové tábořící na Brdech se tímto způsobem také setkávají a tato setkání se ukázala jako velice cenná z hlediska získávání výzkumných informací. Velmi viditelným společným prvkem je pak tramská výzdoba v obou sledovaných lokalitách. Chaty na SKOTU včetně samotné hospody U Taterů jsou vyzdobené „plackami“, „camrátky“, vlajkami a dalšími tramskými upomínkovými předměty.²⁶ Kromě předmětů týkající se SKOTU a jiných tramských osad, bývají chaty též vyzdobeny westernovými a kovbojskými motivy, na SKOTU někdy doplněné o symboliku spojenou s Amerikou a Divokým západem. V brdských campech a tábořištích nalezneme skromnější výzdobu (pokud pomineme výzdobu klasických pietních míst jako je Dice Camp), ale u většiny campů je patrná v podobě „placke“, dřevěných cedulek oznamujících název campu, mnohdy i „camrátek“ umístěných například v „kempovkách“²⁷ nebo rozvěšených na stromech a boudách.

Stejný vztah nalezneme u obou sledovaných skupin k příslušnosti ke své osadě, campu nebo partě. Na SKOTU je jasně viditelné, kdo je člen osady SKOT. Jejich „domovenka“ většinou v podobě vlajky, nášivky je téměř všudypřítomná. U trampů z lesů jsou „domovenky“ patrné zejména na rukávech bundy nebo košile.

25 Myšleno hraní jednotlivých kamarádů na kytary, případně i vystoupení celých kapel, například často se chodí na kapelu KTO (Kamarádi Táborových Ohňů), jejímiž členy jsou trampové ze Ztracenky v čele s dnes již bývalým šerifem Frantou Hackerem.

26 Placky a camrátky jsou drobné ozdoby většinou vyřezané z dřevěného materiálu, zdobené tramskými motivy. Bývají zavěšeny jako dekorace.

27 Schránka na vzkazy umístěná v prostoru tábořiště.

OBR. 5. Chata na SKOTU
(foto M. Jozová).

OBR. 6. Vlajka osady SKOT²⁸

Dalším sledovaným prvkem bylo oblečení a vybavení (výstroj).

Trampové na SKOTU chodí na osadě většinou v běžném oblečení, které na první pohled s trampem příliš nesouvisí. Někteří mají na sobě „maskáče“ nebo jiné vojenské kalhoty a bundy, ale plní spíše pracovní funkci. Opačný případ je vidět na osadě SKOT, pokud se místní osadníci chystají na návštěvu někoho z jiné osady, nebo pokud se chystají k Taterům. V tomto případě má oblečení jasné symbolické prvky, které vypovídají o kladném vztahu jeho majitele k trampingu a pochopitelně také ke SKOTU.

28 Dostupné online na http://osadaskot.sweb.cz/01-2_osada_dalsi_info.html.

Nechybí také drobné přívěšky a ozdoby²⁹ s westernovými nebo indiánskými motivy. Zvláštní důraz je kladen na nošení pokrývky hlavy — klobouk, případně šátek.

Oblečení trampů na Brdech by se dalo charakterizovat jako téměř *typicky trampské*. Trampa na Brdech většinou poznáme právě podle toho, co má na sobě. Není zde rozlišeno oblečení všední (pracovní) a slavnostní, jako je tomu na SKOTU. Ve většině případů se nosí maskáčové komplety především z různých armádních výprodejů, případně doplněné svetry, košilemi, také většinou v zelené nebo tmavé barvě. Výjimkou nejsou vojenské boty, které jsou na SKOTU už spíše raritou. Nechybí pochopitelně klobouk, nebo jiná pokrývka hlavy. Rozdílným prvkem je pochopitelně vybavení a výstroj. Zatímco osadníci na SKOTU jezdí na osadu většinou s minimální výbavou, nebo pouze s malým zavazadlem, trampové v Brdech jsou odkázáni pouze na to, co si tam sami odnesou na zádech. Jejich přežití zde závisí na věcech, které mají sbalené v „usárnách“, nebo v batohu. Celý tento svůj víkendový majetek pak s sebou nosí po celou dobu svého pobytu v lese. Tento prvek pak dělá z mnohých trampů stanařů opravdu zkušené mistry trampského táboření.

Dalším sledovaným prvkem v obou lokalitách byl vztah k alkoholu. Tento prvek je v obecné rovině kladný pro obě sledované skupiny trampů. Podobnou shodu lze také spatřit ve vztahu k trampské hudbě. V obou sledovaných lokalitách je typickým prvkem večerní hraní na kytary a další nástroje. Hrají se většinou klasické trampské písničky, vždy záleží na věku hráčů a jejich znalosti trampských písní. Na SKOTU je hudba velmi častým doprovodem večerů u Taterů, většinou se zde hrají starší trampské písně. V brdských campech je možné zaslechnout i novější písničky, někdy folkového charakteru, ale tato skutečnost není chápána jako obecný prvek. Podobně lze vnímat i trampský slang a vyjadřování. Obě sledované skupiny hovoří „trampským“ jazykem, ve většině případů se užívají přezdívky a používají se trampské výrazy.³⁰ Rozdílným prvkem v této sledované skupině je pak trávení volného času. V osadě je již běžným vybavením chaty televize, rádio, nebo počítač s přístupem na internet. Osadníci pak mohou využívat³¹ tato moderní média i přes víkend. Trampové na Brdech pochopitelně také mohou disponovat moderními médii, ale ve většině případů tráví večer sledováním plamenů ohně.

OSTATNÍ SLEDOVANÉ ATRIBUTY

Třetí skupina pro vzájemnou komparaci sledovaných lokalit se vztahuje k prvkům, které nespádají svým charakterem ani do jedné z předešlých kategorií. Řadí se sem prvky spojené s trampským myšlením a vnímáním trampingu jako součásti životní filozofie, každodenním činností, přístupem k médiím a ostatním záležitostem, které z výzkumu vyplynuly. Tramping na SKOTU má velmi dlouhou historii a na životě osady je patrná skutečnost, že je SKOT známou tramskou osadou. Tento prvek

²⁹ Opaskové přezky, bola, šátky, prsteny, náramky apod.

³⁰ Například výrazy pro lokální označení míst spojené s mentální mapou — „jdeme na Pražec“, kdy pražec označuje místo campu, nikoli součást železnice, nebo součást kytary.

³¹ Zde zcela záměrně píše, že „mohou“ využívat, ne všichni to dělají, ale většinou ano, zejména pak ženské zastoupení osady.

je dán zejména jejich sportovními úspěchy v nohejbalových turnajích, ale také fenoménem hospody U Taterů. Velmi blízké vztahy pak udržují osadníci s osadami v okolí, pořádají společné akce, vzájemně se navštěvují a zvou se na sleziny a potlachy. Osada SKOT je také multigenerační. Na chaty jezdí starší osadníci, jejich děti a vnoučata. Osadní život je velmi rozmanitý a bohatý na společné aktivity. Pořádají se jarní „uklízecí“ akce, dětský den, různé společné výlety, a také osadní schůze. Co zde však vnímám jako absentující prvek, je aktivní trampský „duch“, který je přítomný v brdských lesích. Starší generace osadníků velmi ráda vzpomíná na táboření a čundry z mládí, dokonce někteří jezdí na každoroční velký potlach Bílých Skal.³² Mladší generace již tyto vzpomínky tolik nemá, neboť oni již vedou tento moderní osadní život, tzv. „nejezdí“. V brdském trampování také lze nalézt generační rozdíly. Na vandru potkáte starší skupiny trampů, mladší generaci, i trampské rodinky. Všichni jezdí se stejným záměrem — táboří, tak jak to dělaly generace před nimi. Dalším rozdílným prvkem je přístup k trávení volného času a každodenním činnostem. Trampové stanaři, kteří trampují v lesích, většinou přes den tráví čas pouhým pobytem v lese, nevytváří žádnou aktivitu směrem ke campu, maximálně nanosí dříví na oheň, nebo upraví drobné věci v táboře, jdou se podívat po okolí, ale v zásadě „nic nedělají“. Případně tráví každou noc na jiném campu, takže se přes den přesouvají z místa na místo. Tím je také způsoben další rozdíl mezi každodenním životem trampů osadníků a trampů stanařů. Tábořící stanaři mohou přes víkend nachodit řádově kilometry, zatímco pohyb osadníků by se dal počítat v metrech. Trampové v osadě jsou také zaměřeni více na skupinový život, vždy na osadě „někdo je“. Táboření na Brdech může být bráno jako skupinová záležitost, často se stane, že při hledání volného campu musíte prochodit i několik míst. Brdy jsou však teritoriem i trampů samotářů. Dokonce se může stát, že po celou dobu vandru na Brdech nepotkáte v lese vůbec nikoho. Při volném táboření se také málokdy řeší administrativní povinnosti, nebo povinnosti spojené s majetkem a vlastnictvím. Na rozdíl od osady, kde jsou tyto aspekty velmi často patrné v řešení každodenních situací. Vlastnictví majetku je komplikované právě z hlediska vlastnictví chaty, která je v převážné většině majetkem samotných trampů a pozemku, na kterém chata stojí, který bývá majetkem jiného vlastníka. Tyto záležitosti jsou pak předmětem různých majetkových dohod a smluv mezi jednotlivými vlastníky. Také status celé osady je vázán smluvními pravidly a celá osada tím získává oficiální status. Tato skutečnost je pak známkou vývoje a proměny trampských osad z neoficiálních entit na entity s oficiálním charakterem, což je velice zajímavým aspektem v jinak neformálním základu vnímání trampské subkultury. Shodným prvkem vyplývajícím z proměny společnosti je pak přístup k mediím a internetu. V obou sledovaných případech se dá zhodnotit tento přístup jako kladný. Obě skupiny používají internet a sociální sítě jako pojítka mezi sebou samými i jinými skupinami trampů. Osada SKOT má své vlastní osadní stránky, kde zveřejňuje informace z aktuálního dění na osadě, ale i z historie osady. Trampské skupiny tábořící v brdské oblasti využívají medií většinou na propagaci svých vlastních skupin, campů, na které jezdí a na aktualizaci připravovaných společných akcí. Velmi populární jsou pak blogy — zážitky

³² Potlach Bílých Skal se koná každý rok v osadě Bílé Skály na Kokořínsku. Jedná se o celorepublikový potlach, kde se potkají trampové z osad i stanaři.

z vandrů a cest, které jsou volně přístupné ostatním, případně uzavřené skupině uživatelů sociálních sítí, kde sdílejí fotky z vandrů, tramských lokalit a také informace o pořádaných akcích.

Kromě srovnání osady a campů byla v rámci analýzy získaných dat zjištěna zajímavá skutečnost. Tímto faktem je, že některé zjištěné prvky je velmi zajímavé porovnat nejen v souvislosti komparace osady a campu, ale i v rámci komparace uvnitř vlastní skupiny, tj. campu a osady. Aby bylo možné relevantně srovnat vybrané prvky, použila jsem rozdělení z původní komparace a vytvořila stejné tematické okruhy (viz Tabulka č.2).

V rámci volného táboření v brdských lesích se jako jeden z rozdílných prvků ukázala doprava do cílové oblasti. Jak již bylo předesláno, samotná cesta na vandr bývá často spojená se společenskou událostí, kterou provází samotné setkání na nádraží, nástup do vlaku, případně do autobusu, samotná cesta, při které se často hraje na kytary, výstup, případně přestup na druhý spoj, následuje dojezd do cílové stanice a odtud dál, přes vesnici, se zastávkou v místní hospodě, do lesů. Někteří trampové však v dnešní době volí méně tradiční dopravu autem do cílové oblasti a odtud dál pěšky do lesa. Tato varianta se zdá být velmi praktická a oblíbená, ačkoli trampové jí sami neradi přiznávají. Dalším zajímavým prvkem mezi trampingy stanaři je orientace v terénu. Velkou devízou je pochopitelně znalost celého území a zkušenost s tábořením v dané lokalitě. Někteří trampové k bližší orientaci využívají klasické mapy, nebo mapky zakreslené v „cancáku“.³³ Naopak jiní trampové bývají vybaveni moderní technikou, např. mobilními telefony, kde se řídí podle GPS. Velmi zvláštním prvkem je oblast vybavení, výstroje a oblečení. Převážná část trampů dává přednost dnes již klasickému oblečení vojenského typu. Oblíbené jsou armádní výprodeje uniforem, nebo klasické maskáčové komplety typu *woodland*. Druhá část trampů se orientuje více modernějším způsobem. Tento prvek je viditelný ve speciálním oblečení outdoorového typu, který tvoří speciálně upravené materiály, odolné proti vodě nebo větru, např. winter stop, nebo waterproof. Trochu obdobná je situace týkající se výstroje. Klasickým tramským zavazadlem se v průběhu času stala „usárna“. Sbalit „usárnu“ a porovnat do ní všechny potřebné věci bývá někdy skutečným uměním. Na Brdech se lze nicméně setkat s trampingy, kteří jezdí s tímto tradičním prvkem doplňujícím fenomén trampingu. Kromě „usárny“ s sebou nosí ještě další příruční zavadla typu „žebradlo“ nebo „sumka“. Kromě těchto praktických pomůcek patří mezi doplňky různé závěsné kapsy, vaky, váčky a krabičky, které plní spíš symbolickou funkci, nicméně bývají součástí tramského vybavení. V jiném případě, volí trampové jako přepravní zavadlo batoh. Tento prvek se promítá především jako praktická záležitost při trampování na delší časové období, nebo v případě, kdy je nutné zabalit si větší množství věcí, například na zimní „vandr“. V obou uvedených případech se však jedná o zavazadlo, které má popruhy a nosí se na zádech tak, aby byly obě ruce volné. Tato skutečnost má pochopitelně primárně praktickou funkci. Kromě zmíněných prvků, které jsou v rámci skupiny stanařů rozdílné, je ještě jeden aspekt, který je zajímavý. Tím aspektem je vztah k *přenositelným médiím*.³⁴ Mezi trampingy stanaři

33 Tramský zápisník, deník.

34 Mobilní telefon, tablet apod.

jsou trampové, kteří jezdí pouze s minimální výbavou, bez zbytečných *přenosných médií* jako je např. tablet nebo mobilní telefon (ačkoli bez mobilního telefonu už asi jezdí jen málokdo). K zachycení vzpomínek z „vandru“ tak používají stále ještě psané „cancáky“, doplněné fotografiemi z fotoaparátu. Druhý přístup je opačný. Trampové využívají svá mobilní zařízení pro natáčení videí a fotek z „vandru“, a také možnosti okamžitého sdílení těchto informací.

V osadě SKOT se vyskytly také prvky, které se vzájemně porovnávaly, ačkoli se jednalo o jiné typy atributů. V prvním případě se jedná o problematiku zkvalitnění chaty a jejího vybavení v podobě napojení na elektřinu, odpad, vodu atd. Někteří osadníci již tyto výhody spojené s blízkostí obecní infrastruktury uvítali a své chaty tímto způsobem vybavili. Jiní se tomuto „modernímu“ vybavení chat stále ještě brání, ačkoli např. elektřina je zavedena ve všech chatách, někteří osadníci dávají přednost např. vytápění dřevem než elektřinou. Dalším prvkem, často zmiňovaným, je otázka vlastnictví pozemků a chat. Osadníci velmi často řeší, zda se snažit nějakým způsobem pozemek získat, či nikoli. Tato rozhodnutí se pak často dotýkají dalších občansko-právních situací, které následně samotní trampové musí řešit. Velmi zajímavým prvkem v této skupině je vztah jednotlivých trampů ke „slezinám“ a „vandřům“ nebo potlachům mimo SKOT. Osadníci SKOTU v převážné většině starší generace občas vyjedou na potlach nebo „slezinu“ a volí tak klasicky „vandř“. Někteří z osadníků však tuto možnost nevyužívají a po celý rok dávají přednost spaní v chatách na osadě.

Pro představení jednotlivých atributů a srovnání slouží následující tabulky. Tabulka č. 1 srovnává atributy mezi osadníky a stanaři, tabulka č. 2 je zaměřena na rozdíly ve volném stanařském trampování a tabulka č. 3 se zaměřuje na rozdíly mezi osadníky.

ZÁVĚR

Současný tramping stojí na rozcestí několika různých cest. Musí se potýkat nejen s vnějšími vlivy soudobé moderní společnosti, ale také s vnitřními problémy, způsobenými jeho vlastní transformací. Tato rozpolcenost trampingu, která na první pohled vypadá jako komplexní problém nebo stagnace této subkultury, je však dle mého názoru mylnou domněnkou. Tramping jako český fenomén je zde stále a je stále aktivní. Problémy, se kterými se tramping musí vypořádat, se nacházejí spíše v lokálních úrovních osadníků a volného táboření. Příkladem mohou být konfrontace volně tábořících trampů s ochranáři, nebo situace v některých současných trampských osadách. Tyto původně výhradně trampské osady se postupně přeměňují v chatové a rekreační oblasti s výstavbou nových často luxusních sídel, sloužících někdy i k trvalému bydlení, zejména v oblastech v blízkosti Prahy. Samotný tramping je zde pak vnímán především jako čestný člen s doživotním volebním právem, který však své hlavní úsilí již vyčerpal.

Podobnou problematikou je výměna generací napříč tramskou populací. Moderní generace osadníků je stále součástí osad, většinou generačně a historicky převzatých, ale vnímání samotného trampingu jako primárního prvku je již minulostí. Na osadu se jezdí většinou chatařit nebo se rekreovat ve smyslu užívání si pohodlí

Atributy	PRVEK	OSADA	CAMP	SHODA ANO/NE
OBECNÉ	Poloha (území)	Stálé	Proměnlivé	NE
	Lokalita	Osídlená oblast	Les	NE
	Přírodní zdroje	Řeka, louka	Potok, les	NE
	Ubytování	Chata, srub	Les	NE
	Komfort	Komfort	Nonkomfort	NE
	Doprava	Auto, autobus	Auto, bus, vlak	ANO/NE
	První zmínky, založení	1937 + dříve	1929 + dříve	ANO
SPECIÁLNÍ	Tramenské	AHOJ	AHOJ	ANO
		Zalomení palce	Zalomení palce	ANO
		Domovenka	Domovenka	ANO
		Camrátko a placky, vlajky	Camrátko a placky, vlajky	ANO
		Potlach, slezina	Potlach, slezina	ANO
		Televize	Oheň	NE
		Alkohol, pivo	Alkohol, pivo	ANO
		Tramenská písnička	Tramenská písnička	ANO
	Slang	Slang	ANO	
	Pokrývka hlavy	Klobouk, šátek	Klobouk, šátek	ANO
	Oblečení	Civilní, pracovní/ zelená barva, maskáč	Zelená barva, maskáč	NE/ANO
Sváteční oblečení „tramenské“		Zelená barva, maskáč	NE	
Vybavení, výstroj	Minimální	Batoh, usárna, torna	NE	
OSTATNÍ	Ideály	Osadní život	Samotáři, party	ANO/NE
		Staří	Staří	ANO
		Mladí	Mladí	NE
		Staří	Mladí	ANO
		Mladí	Staří	NE
	Čas	Víkend	Víkend	ANO
Nachozená vzdálenost	V metrech	V kilometrech	NE	

TABULKA Č. 1

ATRIBUTY	PRVEK	Campy, Brdy	
OBECNÉ	Doprava	Auto	Hromadná doprava
	Orientace	GPS	Mapa, vlastní znalost
SPECIÁLNÍ	Výstroj	US	Batoh
	Oblečení	Maskáč	Outdoor
OSTATNÍ	alkohol	Ano	Ne
	Media	Internet, mobil	Nic, cancák, foťák

TABULKA Č. 2

ATRIBUTY	PRVEK	Osada SKOT	
OBECNÉ	Elektrifikace	ANO	NE, částečně
	Vlastnictví pozemků, chat atd.	ANO	NE
SPECIÁLNÍ	Potlachy, slezina mimo SKOT	ANO, spaní venku	NE
OSTATNÍ	Media	ANO, internet	NE, částečně internet
	Trampské ideály	ANO	NE, částečně mladá generace

TABULKA Č. 3

volného času a zvelebování okolí chaty. Mladí trampové, kteří vyjíždějí tábořit, tuto změnu nevnímají. V lesích opět objevují stará tábořiště, nebo zakládají nové campy. Filozofie spojená s touto rovinou trampingu se zdá být neměnná i v dnešní době.³⁵

V dnešní době se také objevuje řada názorů a tvrzení, která líčí tramping jako něco, co již není, co pomalu mizí a ztrácí se z dnešní společnosti. Nemyslím si, že to tak je. Tramping prochází přeměnou, tak jako každý kulturní fenomén. Život v osadách pomalu dostává podobu rekreace a chataření. Probíhá modernizace osad, elektrifikace, rozvoj infrastruktury, zejména v oblasti dopravní dostupnosti. I tak si trampské osady uchovávají své pomyslné kulturní dědictví. Na spoustě chat nalezneme klasickou trampskou výzdobu, dodržují se trampské zvyky a stále je zde patrný silný prvek trampské pospolitosti a kamarádství, který má v trampingu zásadní význam. Podobné je to i u volného táboření. Tento způsob trampování si v dnešní době zachovává mnoho ze svých klasických atributů. Někdy to dokonce vypadá, že mladí lidé se v hojně míře k tomuto způsobu trampingu stále více přiklání.³⁶

Důkazem tohoto mého přesvědčení jsou kamarádi a kamarádky, se kterými se na vandrech setkávám a ostatní trampové, se kterými pokaždé zalomíme palce.

LITERATURA

- Hurikán, B. 1940. *Dějiny trampingu*. Praha: Jaroslav Tožička.
- Janeček, P. (ed). 2011. *Folklor atomového věku: kolektivně sdílené prvky expresivní kultury v soudobé české společnosti*. Praha: Národní muzeum Praha, FHS UK.
- Kašák, V. 2009. *Počátky trampingu na Kačáku*. Praha: Oddělení aktivit v přírodě.
- Krško, J. 2016. „Dějiny trampingu v pohledu Boba Huriána a Gézi Včeličky.“ *Historie – otázky-problémy* 1/2016 [online]. [cit.13.2.2017] Dostupné z: http://historieotazkyproblemy.ff.cuni.cz/wp-content/uploads/sites/11/2017/01/Jan_Krsko_171-183.pdf.
- Maršálek, M. 2015. *Osadní toulky*. Praha: Mladá Fronta.

³⁵ Pochopitelně se mění vybavení, výstroj atd.

³⁶ Důkazem toto jsou hojně obsazené brdské campy, zejména o víkendech.

Pohunek, J. 2011. „Konflikty českého trampingu.“
Historická sociologie 2: 95–106.

Pohunek, J. 2016. „Ohniště vyhaslá i nová.
Svědectví trampských toponym v Čechách.“
In J. David (ed.). *Toponyma. Kulturní dědictví*

a paměť míst. Ostrava: Ostravská univerzita
v Ostravě.

Vinklát, P. 1994. *Kronika trampingu v Jizerských
horách 1934–1994*. Liberec: Country & Western
Club Liberec.

ELEKTRONICKÉ A OSTATNÍ POUŽITÉ ZDROJE

Trampové a padouři. Rosa na kolejích. Dokument
České televize. 2009. [online] dostupné z:
[http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/
1382829-trampove-a-padouri-rosa-na-kolejich](http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1382829-trampove-a-padouri-rosa-na-kolejich)
www.tramping-info.cz
[http://www.trampsky-magazin.cz/blog/kdo-byl-
general-jerry-packard-214.html](http://www.trampsky-magazin.cz/blog/kdo-byl-general-jerry-packard-214.html)

<http://www.brdy.org/content/view/35/39/>
[http://burle.blog.cz/0901/brdske-kempy-na-
hrebenech](http://burle.blog.cz/0901/brdske-kempy-na-hrebenech)
<http://www.woodcraft.cz/>
<http://www.osadaskot.cz/>